



PEDAGOGIK MADANIYAT — ZAMONAVIY TA'LIMNING POYDEVORI

Umurqulova Safiya

Isoqova Vazira

Annotatsiya. Maqolada pedagogik madaniyatning zamonaviy ta'lim jarayonidagi o'rni, uning tarkibiy tuzilmasi, o'qituvchi kasbiy kompetensiyasiga ta'siri hamda raqamli pedagogika sharoitida yangilangan talqinlari ilmiy asosda tahlil qilindi. Pedagogik madaniyatning kommunikativ, axloqiy, metodik va raqamli komponentlari talaba shaxsining intellektual va ma'naviy rivojiga ta'sir etuvchi asosiy omillar sifatida qaraldi. Tadqiqot natijalari pedagogik madaniyatni rivojlantirish o'qituvchi faoliyatining barqarorligi va ta'lim sifati uchun strategik ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: pedagogik madaniyat, kasbiy kompetensiya, raqamli pedagogika, kommunikativ madaniyat, pedagogik axloq, metodik tayyorgarlik.

KIRISH

Globalashuv va raqamli transformatsiya jarayonlari ta'lim sifatiga qo'yilayotgan talablarni tubdan o'zgartirmoqda. Bugungi o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki **axborot oqimlari orasida yo'naltiruvchi, shaxsiy rivojlanish mentori va raqamli pedagogika subyekti** sifatida maydonga chiqmoqda [1]. Bunday sharoitda pedagogning umumiy va kasbiy madaniyati uning kasbiy muvaffaqiyati va ta'lim samaradorligini belgilovchi asosiy mezonlardan biriga aylanadi.

Pedagogik madaniyat — bu o'qituvchining **kasbiy bilim, axloqiy qadriyatlar, kommunikativ ko'nikmalar, metodik mahorat** hamda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish qobiliyatining yaxlit uyg'unligidir [2]. Uni shakllantirish zamonaviy ta'lim tizimi barqaror rivojlanishining poydevoridir.

METODLAR

Tadqiqot quyidagi metodlardan foydalanilgan holda amalga oshirildi:



1. Nazariy-tahliliy metod

Pedagogik madaniyatga oid mahalliy va xorijiy adabiyotlar, klassik pedagoglar (Ushinskiy, Vygotskiy, Dewey) hamda zamonaviy raqamli pedagogika bo'yicha ilmiy manbalar o'rganildi.

2. Qiyosiy-analitik metod

An'anaviy pedagogik madaniyat talqinlari bilan raqamli ta'lim sharoitidagi zamonaviy komponentlar (raqamli axloq, media madaniyat, onlayn kommunikatsiya etikasi) qiyosiy tahlil qilindi.

3. Empirik kuzatuv va kontent-tahlil

Oliy ta'lim muassasalarida o'qituvchilarning pedagogik madaniyatni qo'llash amaliyoti, talabalarning o'qituvchi madaniyati bo'yicha mulohazalari va onlayn platformalardagi interaktiv darslar tahlil qilindi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari quyidagi ilmiy xulosalarni berdi:

1. Pedagogik madaniyatning asosiy komponentlari aniqlashtirildi

- **Kasbiy bilim madaniyati** — fan va metodika bo'yicha chuqur tayyorgarlik;
- **Axloqiy madaniyat** — odob, hurmat, mas'uliyat, pedagogik etika;
- **Kommunikativ madaniyat** — mulohaza yuritish, muloqot texnikalari, konfliktologiya;
- **Raqamli madaniyat** — onlayn dars dizayni, media savodxonlik, texnologik etikaga rioya qilish [3].

2. Raqamli pedagogika sharoitida pedagogik madaniyat yangi mazmun kasb etayotgani aniqlandi

Raqamli muhit o'qituvchidan:

- media-axloqiy me'yorlarga amal qilishni,
- onlayn muloqot madaniyatini,
- raqamli kontent yaratish ko'nikmalarini,
- masofaviy ta'lim metodikasini talab qilmoqda [4].



3. Pedagogik madaniyat o'qituvchi va talaba o'rtasidagi hamkorlik modeliga ta'sir qiladi

Yuqori pedagogik madaniyatga ega o'qituvchi:

- talabaning shaxsiy rivojlanishiga ko'proq ta'sir ko'rsatadi;
- ijobiy psixologik muhit yaratadi;
- ta'lim mazmunini individual yondashuv asosida tashkil qiladi [5].

MUHOKAMA

Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, pedagogik madaniyat ta'lim jarayonining **faqat axloqiy emas, balki strategik, texnologik va kommunikativ** asosidir. Bugungi kunda o'qituvchilarning kasbiy madaniyatini rivojlantirishda quyidagi yondashuvlar muhim hisoblanadi:

1. **Kompetensiyaviy yondashuv** — faqat bilim emas, balki ko'nikma, qadriyat va tajriba integratsiyasi;
2. **Raqamli transformatsiya yondashuvi** — darsning texnologik dizayni, multimediya vositalaridan foydalanish;
3. **Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv** — talabaning qiziqishi, ehtiyoji va rivojlanish dinamikasini hisobga olish [6].

Demak, pedagogik madaniyat o'qituvchining kasbiy faoliyatini tartibga soluvchi universal tamoyildir. Uning yetarli bo'lishi ta'lim sifatining oshishiga, talabaning kreativ va tanqidiy fikrlashining rivojlanishiga olib keladi.

XULOSA

Tadqiqot pedagogik madaniyatning zamonaviy ta'lim tizimidagi strategik rolini tasdiqladi. Pedagogik madaniyat yuqori bo'lgan o'qituvchi ta'lim jarayonini insonparvar, samarali va innovatsion yo'nalishda tashkil eta oladi. Raqamli pedagogika sharoitida pedagogik madaniyatning mazmuni yangilanib, uning tarkibiga media-axloq, raqamli muloqot, onlayn etiketi kabi yangi komponentlar kirib keldi. Shu bois pedagogik madaniyatni rivojlantirish — ta'lim sifatini oshirishning poydevoriy omilidir.